

Šiame numeryje:

Iš „Draugo“ romanų konkurso iškilmų: laureato J. Vizbaro-Sūduvo žodis, „Draugo“ atstovo kun. V. Rimšelio kalba. „Ateities“ ir ateitininkijos jubiliejus. Julijos Švabaitės eilėraščiai, skirti M. K. Čiurlioniui. Nepastebėta knyga apie Čiurlionį. Teatriniai laiškai iš Europos: „Dantono mirtis“ Miuncheno Kameriniame teatre. Iš pabaltiečių mokslininkų veiklos. Rašytojas Algirdas Landsbergis Europoje. Šių metų vasaros Europos Lietuvių studijų savaitė. Savo identiteto beiškant. Nauji leidiniai. Parodos Chicagoje.

Kertinė Parastė

Iš Draugo romanų konkurso iškilmų Los Angeles š.m. balandžio 5 d.

Laureato J. Vizbaro - Sūduvo žodis

Didžiai gerbiamas klebone, iškilmų rengimo garbės pirmi-
ninke, dienraščio „Draugo“
redakcinės kolegijos atstovai,
mecenatai, romano vertinimo
komisijos nariai, malonūs sve-
čiai, ponios, panelės ir ponai!
Po tokios žvargios žiemos
ten — Rytuose tikrai malonu
būti Kalifornijoje su Jumis,
Jūs mieste, kur yra tiek daug
gaivinančios saulės ir svetin-
go lietuviško nuoširdumo... Du
Amerikos lietuvių kultūros
metropoliai: Bostonas prie
audringojo Atlanto, Los Ange-
les prie Ramiojo vandenyno
šiandien tapo surišti pagarbos
ir tarpusavio meilės gija lietu-
viškam žodžiui. Taigi leiskite,
mieli losangeliečiai, perduoti
Jums bostoniečių nuoširdžiausius
sveikinimus ir linkėjimus...

Mūsų tautos istorijos lobių
skrynį, prikrautą visų lite-
ratūros žanrų, rašytojų plunks-
nai per anksti užrakino klas-
tingas priešas. Šiandien ten ją
stropiai saugoją raudonieji
Maskvos slobinai, padedami
vietinių skalikų, kad naujo-
sios kartos Lietuvos sūnūs ir
dukros nepasisemtų jos stip-
rybės savo tautos prisikėlimui
ir laisvei.

Tautų ir paskirų žmonių
gyvenimas turi tris pagrindi-
nes dalis: praeitį, dabartį ir
ateitį. Iš jų pastoviausia yra
praeitis, nes ji negali keistis.
Tačiau, ji, tarytum paslap-
tingame ežere nuskendę lo-
biai, savo buvusių įvykių spin-
duliavimu nušviečia dabartį,
ją vienaip ar kitaip veikdami.

Kiekvienas grožinės lite-
ratūros kūrinys yra glaudžiai
susijęs su savo kūrėju, kaip jo
minčių ir pažiūrų išdėstymas į
vaizduojamo laikmečio įvy-

kius ir vyraujančias idėjas,
skaitytojo gali būti skirtingai
interpretuojamas, priklausant
nuo to, ko tas ar kitas skai-
tytojas jame ieško arba nori
surasti. Istorikas pirmiausia
klauso kodėl? Ir ieškodamas
atsakymo, kūrinių vertins vien
kultūros istorijos požiūriu.

Tačiau istorija yra mokslas,
o literatūra, beletristika yra
menas. Tai koks tarp jų yra
giminytės ryšys?

Žymusis senovės graikų
filosofas Aristotelis sako:
„Istorikas buvusius įvykius
turi apasakoti ir užrašyti taip,
kaip jie iš tikrųjų yra įvykę,
o menininkas — rašytojas ir poe-
tas tuos įvykius turi atvaiz-
duoti taip, kaip jie tik galėtų
įvykti arba niekad neįvykti...“
Taigi poezija ir filosofija
yra kilnesnės už istoriją, nes
jos liečia daugiau bendruosius
dėsnius, o istorija — pavienius
įvykius.

Mūsų tautos ir valstybės
istorijoje apstu herojiškų žy-
gių, didybės laikotarpių, karžy-
giškumo ir pasiaukojimo
pavyzdžių. Taip pat netrūksta
tragiškų nuopolių, galingų
kaimynų užkrautos vergovės,
priespaudos ir visiškų išnai-
kinimo užsimojimų.

Vienas tokių buvo praeito
šimtmečio pradžioje, kai caris-
tinė Rusija savo okupacine
letena slėgė mūsų tautą, o
kaimyninė ir tariamai sąjun-
ginė Lenkija, pati vilkdama
vergijos naštą, stengėsi Lietu-
vos didžiūnus — bajorus
paversti lenkais, drauge lietu-
vių liaudį laikydama vien
žemesnio laipsnio lenkiška
gentimi. O tada buvo visoje
Vakarų Europoje audringas
išsilaisvinimo iš priespaudos
(Nukelta į 2 psl.)

ATEITIES IR ATEITININKIJOS JUBILIEJUS

Sukaktuvinei Ateičiai pasirodžius

JURGIS GLIAUDA

„Omnia Restaurare in Christo“
Žodžius vėliauon įsirašėt,
Ir kas abejoti nūn drįstų,
Kad jūs negarbingai ją nešėt!
D. Mickaitė-Mitkienė, 1951

Pirmasis šių metų „Atei-
ties“ numeris neeilinis, dvigu-
bas. Tai jubiliejinis numeris,
nes minimas stambus „Atei-
ties“ gimtadienis: septynios
kieto darbo, polėkiško ryžto,
gilių idėjų siekių dekados.
Dvidešimt aštuoni, gausiai
ilustruoti šios laidos puslapiai
skirti jubilantei „Ateičiai“,
ateitininkijai ir nuolatinei
Ateitininkų federacijos plėtrai
ir glaudžiam federacijos ir jos
žurnalo santykiui pavaiz-
duoti.

Monumentalia tema rašo
keturi autoriai, ateitininkijos
istorijos žinovai: K. Trimakas,
J. B. Laučka, P. Kisielius ir A.
Damušis. Šalia jų rašinių
duota eilėraščių, kurie savo
laiku buvo pasirodę „Ateityje“
ir kurie turi idėjiniai progra-
minų tonų. Tai A. Jakšto-
Dambrausko, V. Mykolaičio-
Putino, S. Neries, Aisčio, M.
Vaitkaus, A. Vaičiulio, A.
Miškinio, F. Kiršos, B. Braz-
džionio ir G. Tulauskaitės
poezija. Pirmųjų dviejų poetų
— 1911 ir 1912 metų kūryba.

Keturiadesimt kitų to
numero puslapių skirta gyve-
namajai aktualijai. A.
Zailskaitė rašo apie sur-
realistinę dailininkės Zitės
Sodeikienės kūrybą; grau-
dulingai ir įtaikingai skamba
testamentiniai neseniai
mirusio dr. Jono Griniaus žo-
džiai; kaip visad virtuosiška
savo kondensuotos minties
forma ir erudicija dvelkia žur-
nalo redaktoriaus Kęstučio Tri-
mako skiltis „Antai“, studentų
ir moksleivių veikimo temomis
rašo V. L. Dundzila, R. Gir-
duskaitė, L. Vasiliauskaitė,
G. Palubinskaitė; A. Grauslys
nagrinėja filosofo J. Green'o
memuarus.

Pateikti vysk. A. Deksnio,

dr. J. Norkaičio ir studento K.
Ivinskio žodžiai, tarti dr. J.
Griniaus laidotuvių.
Pagaulus savo išskirtiniu
novatoriškumu Chicagos lietu-
vių ekumeninio ratelio veiklos
įvertinimas: K. Trimakas ir P.
Dilys.

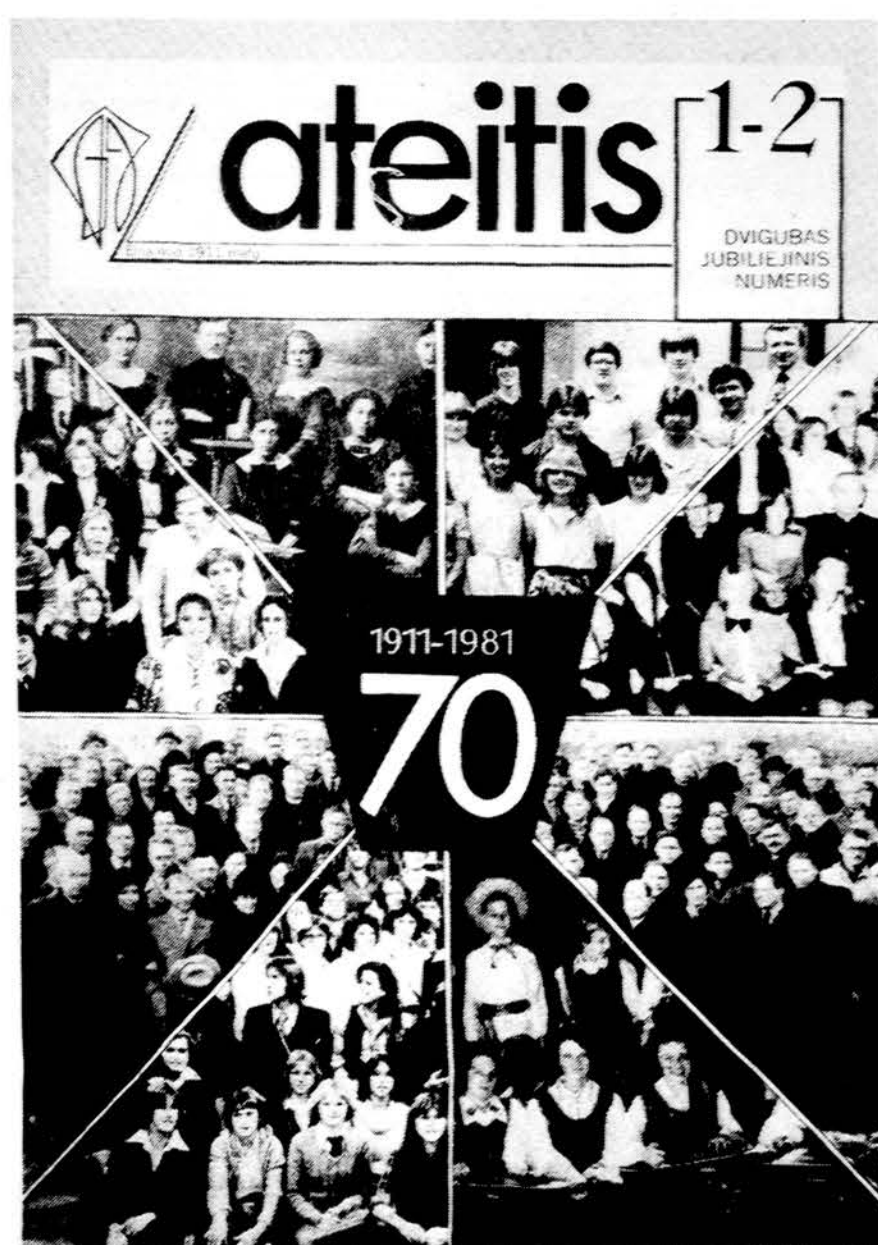
Jubiliejinis numeris tirstai
ilustruotas. Yra rečiausių isto-
rininių nuotraukų (portretinių ir
grupinių), nūdienio veikimo
vaizdų. Yra meniškų, gilesnės
alegorijos siekiančių nuo-
traukų, ir surrealistinių Z.
Sodeikienės darbų atvaizdų.
Trapus štrichinis R. Valiu-
lytės piešinys. Viršelio an-
traštė — dail. A. Korsakaitės-
Sutkuvienės.

Atskiros nagrinėjimo užsi-
tarnautų Rūtos Girdauskaitės
eilė ciklas „Keturi Kristaus
veidai“, 1980 metais „Atei-
ties“ jaunimo poezijos
konkurse laimėjęs pirmąją
premią. Pridursime: jauni-
mas nenoriai eina į kūrybinės
prozos žanrą, nors išraiškos
galimybės čia neribotos...

Numerį redagavo K.
Trimakas, išdėstė J. Kuprys.
Savo foto darbus įdėjo A. Zail-
skaitė, R. Ardytė, M. Borusienė,
L. Dainius, J. Kuprys, A. Gri-
gaitis, R. Musonytė, V.
Musonytė, A. Kezys, Z. Kripa-
vičiūtė, R. Rukšys, K. Tri-
makas, K. Veselkaitė ir J. Vyš-
nionis.

Rankraščių kalbą taisė J.
Masilionis.

Šis, jubiliejinis, „Ateities“
numeris organiškai jungia
šaunią ir neretai skausmingą
praeitį su kunkuliuojančia ir
dažnai netikra dabartimi. Prae-
ities ir dabarties temos dunda
tekstuose, portretuose,
nuotraukose. Daug kur jaučia-
mas atidus įsiziūrėjimas į
praeitį, kas neišvengiama

Jubiliejinės „Ateities“ viršelis

jubiliejaus nuotakose. Praei-
tis susiliecia su dabarties
veikla, su moderniais siekais,
su gyvenimu svetur. Palaips-
niui senų, praeities veidų ir
vaizdų vieton žurnalo puslapių
eigoj atkyla nauji veidai ir
vaizdai, nauji asmenys, kurių
dažnas gimęs jau čia, ir jau
daug kas datuota mūsų
dekados datomis...

Epochų tąsa itin ryškiai
akcentuota dviem fotogra-
fijomis: pirmoji „Ateities“
redakcinė komisija 1915 metu
balandį (psl. 4) ir „Ateities“
redakcijos nariai 1981 metais
(psl. 66).

Žengimą iš istorinio tolio į
ateitį alegoriškai rodo pirmoji
šio numerio nuotrauka (A.
Zailskaitė): pakrantės smėly
įmintos pėdos...

Apsčiai „Ateities“ viršelių
nuo 1911 metų iki 1934 metų
(vis bibliografinės retenybės!)
rodo žurnalo paskirties defini-
cijos kaitą. „Ateitis“ buvo
„moksleivių laikraštis“ (1925
metais), „moksleivių žurnalas“
(1934 metais). Tada žurnalas
mėgo puošti frontinį viršelį
simboliškais, alegoriškais
piešiniais. 1951 metais, esant
svetur, žurnalas tapo „lietuvių
katalikiško jaunimo žurnalas“.
Dabar „Ateitis“ puošiasi
platesnės apimties definicija:
„katalikiškos - lietuviškos
orientacijos mėnesinis žur-
nalas“. Žurnalo temų barai
liečia pasauležiūrinis masy-
vus be pabrėžto akcento
jaunimui, arba — antraip —
dabar jaunimas brandus,
reiklus, plačių horizontų,
mažai besiskiriamas nuo
„senimo“.

Epochų kaitoj „Ateitis“
noko, brenė, siekėsi remtis
modernia žeme, nes žurnalas
buvo ir liko didelio visuo-
meninio organizmo brandos ir
augimo liudytoju. Tai įdomus
tarpusavės portretūros būdas:
žurnale atspindi organizaci-
ja, bet organizacijoje atsi-
spindi žurnalas.

Vaizdžiai nusakė šiame
numeryje Adolfas Damušis
(psl. 20): veikimas turįs eiti
„korio principu“.

Žurnalo sąsaja su
organizacija, kuriai jis atsto-
vauja, istoriniu požiūriu įdomi,
unikali. Juk tai šis žurnalas
subūrė vienminčius ir tuo būdu
sukūrė organizaciją. 1911 me-
tais pasirodęs kaip A. Jakšto-
Dambrausko leidžiamas
„Draugijos“ priedas (ir taip
ėjęs iki 1913 metų), žurnalas
buvo individų iškelta vėliava,
šalia kurios pradėjo telktis jo
vienminčiai.

Vienminčiai buvo 1899

metais Friburgo (Sveicarija)
universitete veikusios drau-
gijos „Rūta“ ir 1909 metais
Louvaine (Belgija) veikusios
lietuvių draugijos nariai.
„Ateities“ priedas prie jakš-
tinės „Draugijos“ buvo
signalas telktis draugėn.

Palaipsniui, žurnalo
pavadinimo ženkle, gimė ir
sąjūdis.

Pavadinimo „Ateitis“
atradingas gali būti
aiškinamas įvairiai. 1910
metais K. Bizauskas rankraš-
čio būdu leido laikraštėlį vardu
„Ateitis“. O galbūt įtakoją
Sveicarijos jaunimo žurnalo
„Die Zukunft“ pavadinimas?
Galbūt buvo pasekta pran-
cūziškojo jaunimo žurnalo
„L'Avenir“ pavadinimu?
Galbūt „Ateitis“ buvo prieš-
prieša tada leidžiamai „Auš-
rinei“, kuri atsisakė dėti
ideologinius Prano Dovydai-
čio rašinius?

Kaip bebūtų, 1911 metais
išleistas „moksleivių žur-
nalas“ su prasmingu
pavadinimu „Ateitis“, vis
labiau bresdamas, įtvirtino tą
viltinąją žodį lietuvių tautos
kultūriname, religiniame ir
visuomeniniame aukštyje. Lyg
gerai pasodintas medis, „Atei-
tis“ plito šaknimis ir šakomis,
daugindama kultūrinės
veiklos sekcijas, įtraukdama į
savo sferą vis daugiau in-
tektualinių, kūrybinių
pajėgų, savo vaisiais maitin-
dama dešimtis tūkstančių
pasekėjų, idėjos bičiulių ir
smalsių skaitytojų. Žurnalas
pasidarė idėjinė kelių kartų
mokykla.

1911 metais „Ateities“ atsi-
radimas buvo permanentinio
sąjūdžio gimimas. Pirmąjį
programinį rašinį pirmoje
„Ateityje“ parašė Pranas
Dovydaitis, pasirašęs „Atei-
tininkai“. Šis pramatymas
„ateities ateityje“ sukūrė būsi-
mam sąjūdžiui vardą. Orga-
nizacijos vardas iš žurnalo
pavadinimo! Taiklus ir gilia-
reikšmis žodis, kurio skam-
bėjimo įvelta sveikas optimiz-
mas...

Žurnalo paskirties potekstėje
matyti, kaip kito skaitytojų
klodai. Jaunimui augant, žur-
nalo puslapiuose vis labiau
jausti ryšių su vyresniaja kar-
ta. Dabar tai yra įvairių idėji-
niavieningų klodų susitalpi-
nimas po vienu stogu. Turtingi
ir turiningi, visad švieži, „Atei-
ties“ skyriai „Studentai“ ir
„Atžalos“ demonstruoja
suzetų margumą ir lektūros
plotį. Nėra paralelizmo, bet
logiškoji temų tąsa. Siekiai
nekinta, siekiai tie patys, ku-
riuos, lyg permanentinės
veiklos credo, nustatė Pranas
Dovydaitis 1911 metais, pir-
mame žurnalo numeryje
nusakęs žurnalo paskirtį. Tas
credo, lakus ir pramantis
posakis, pagrįstas visuotini-
mu, kuris už laiko ribų. Štai ta
reikšmingoji citata:

„Bevielio telegrafo gady-
nė, dirbant dėl ateities, reikia
plačios programos, naujų dar-
bo sričių ir naujų dirvonų spau-
dos arklų judinti“.
Tada buvo natūralu bendros
idėjos draugus vadinti jau-
nimu, nes jie visi buvo jau-
nimas. Prieš juos, jų gyvenimo
kelyje, buvo ateitis.

(Nukelta į 2 psl.)

Antanas Mončys

Malda (akmuo)

Laureato J. Vizbaro - Sūduvo žodis

(Atkelta iš 1 psl.)

sąjūdžių laikotarpis. Tos išsilavinimo audros dūžių paveikti iškilesnieji ir mokytesni lietuviai istorikai: Teodoras Narbutas, Simanas Daukantas, rašytojai — Ambraziejus Pabrėža, Dionizas Poška, Silvestras Valiūnas ir kiti Vilniaus universiteto auklėtiniai savo raštais skelbė ne tik buvusią istorinę Lietuvos didybę, bet drauge ir jos atgimimą ir reikala rožti išsilavinimo kovai.

Netoli šių Lietuvos atgimimo žadintojų savo romantiška poetine kūryba buvo ir lenkiškai rašęs lietuvis Adomas Mickevičius savo poemose išgarsindamas herojiškas lietuviškas — Gražina, Živilė ir Konradą Valenrodą, pats tardamas: „Tėvyne Lietuva, tu man brangesnė už sveikatą“...

Pirmųjų Lietuvos metraščių istoriniai įvykiai taip pat ir vėlyvesni mūsų istorikų veikalai taip perpinti padavimais ir legendomis, kad jie drauge yra ir istorijos, ir grožinės literatūros kūriniai. Negalima tačiau paneigti, kad anų meto padavimuose ir legendose nebuvo ir istorinės tiesos.

Norint atskirti istorinę tiesą nuo padavimo, šių dienų istorikui būtų gana sunku patikrinti, kur čia yra istorinė tiesa, o kur tik vaidilų ir dainių kūrybos pėdsakai. Tačiau meninė rašytojo ar poeto tiesa ne kartą būna tikresnė ir paveikesnė, kad menininkas savo akimis regi tai, kas kitiems neįžiūrima.

Kiekvienas šimtmetis turi savo charakterio bruožą ir savo dominuojančias idėjas, atspindinčias mense ir literatūroje. Aštuonioliktas ir devynioliktas šimtmečiai istorijoje žinomi, kaip Ryskieji amžiai. Aštuonioliktosios Apšvietos amžiaus išugdymas ir Didžiosios prancūzų revoliucijos iškeltos lygybės ir laisvės idėjos Napoleono karų metu buvo paskleistos po visą Europą. Lenkijoje ir Lietuvoje Apšvietos idėjos, šalia pažangių bajorų, ypač plito tarpe Vilniaus universiteto studentų ir dalies profesorų, kaip reakcija prieš rusų caro absolutizmą ir tautinę priespaudą.

Ši audringa 1830-31 metų sukilimo ir jam pasirošimo bei Vilniaus universiteto uždarymo laikotarpis ir pasirinkau „Alsenų kunigaikštystės“ romano siužetui. Planuodamas kūrinio rėmus, surinkau daug istorinių faktų ir kronikinių žinių.

Į romano veikėjus — to meto bajorus: grafą Binkevičių, Olševskį, generolą Gelgaudą, kunigaikštystę Olimpiją, grafaite Emiliją Platerytę, Apolonią Korsakienę, vilniečius kunigus — vienuolius ir studentus — Stanislovą Šumskį, Ipolitą Vaitkevičių, Kazimierą Žibartą, Otoną Veržbiškį ir daugelio kitų, istorinių ir fiktyvių veikėjų veiksmus žvelgiau menininko akimis, kai kur nutoldamas nuo istorinės tiesos, kiek tai neprieštarauja meninei tiesai. Vertinau juos pagal jų santykį su tėvyne, su patriotiniais to meto idealais, su pračiais atgarsiais ir ateities perspektyvų vizijomis. Lyginau grafaite Emilijos Platerytės vedamą dalgininkų atakos saukimą Paneriuose su paskutine maldą Tauro apygardos partizano, sukulpusio po pušimi Kazlų-Rūdės girioje ir lietuvių, lietuvių kančių rauda Sibiro taigoje.

Izdėstydamas veikalo fabulą, ypač iškėliau dviejų pagrindinių veikėjų charakterius, tai Žemaičių bajoraičio ir Vilniaus universiteto absolvento Kazimiero Žibarto ir Alsenų kunigaikštystės Olimpijos jaunatvišką idealizmą, jų

meilę ir pasiaukojimą Lietuvos laisvei, vildamasis, kad jie du bus šviesių pavyzdžių šių dienų lietuviškam jaunimui nepamiršti savo tėvų ir protėvių žemes.

Kurdamas romano pagrindinę idėją, stengiausi išryškinti jos vedamąją mintį, sakant, kad visais amžiais ir laikmečiais, net ir tamsiausiose mūsų tautos gyvenimo dienos, nežiūrint išdavikų ir patsidavėlių priešui, visada buvo ir yra taurios sielos jaunų vyrų, moterų ir mergaičių, kurie Lietuvos laisvės idealą statė ir stato aukščiau už savo asmeninę laimę, meilę ir gyvybę...

Kiek tai mano romane pavyko įkūnyti, nuspręš malonūs skaitytojai. Baigdamas savo žodį, norėčiau išreikšti savo

nuosirdžią padėką: 1. Dienraščiui „Draugui“ už per trisdešimt metų garbingai vedamą mūsų dailiosios literatūros ugdymo ir skatinimo tradiciją — romano konkursą, 2. Garbingiems jo mecenatams: kun. dr. Juozui Prunskiui ir amžinos atminties dr. Jonui Gliaudeliui, 3. Romano vertinimo komisijos nariams: kun. Petriui Celiesiui, rašytojai Alei Rūtai, dr. Elenai Tumieniei, žurnalistei Rūtai Vidžiūnienei ir visuomenininkui Leonardui Valiukui, 4. Los Angeles iškilnių rengimo komitetui su garbės pirmininku prelatu Kučingiu priešakyje, 5. Los Angeles skautų „Gražinos“ būreliui ir jo vadovei Vandai Zelenienei, 6. Raštu ir žodžiu sveikinusiems ir spaudoje rašiusiems, 7. Visiems svečiams, atsilankiusiems į lietuviško žodžio šventę!

Ačiū visiems!

Draugo atstovo kun. V. Rimšelio kalba

Šiemet sueina trisdešimt septyneri metai, kai mes palikome savąjį kraštą. 1944 m. vasarą iš Aukštaitijos ir vėliau rudenį iš Žemaitijos ir Suvalkijos masės išblaškyti lietuvių šeimų, senų ir jaunų, vyrų ir moterų traukėsi į Vakarus, nežinodami, kokia jų laukia ateitis. Nežinia kodėl, bet visi kalbėjo optimistiškai. Sakė, kad sugrįšime po dvejų savaičių. Kai dvi savaitės praėjo, tai sakė, kad sugrįšime po dvejų mėnesių, paskui po dvejų metų. Vėliau paaiškėjo, kad sugrįžimo kelias į tėvynę yra tolimes ir neapskaičiuojamas.

Po Antrojo pasaulinio karo mūsų lietuviškoji išeivija Amerikoje ir kituose laisvuose kraštuose pastoviai gyvena daugiau kaip 30 metų. Per tiek metų išaugo naujoji karta, kuri apie tėvų žemę žino iš pasakojimų, lituanistinių mokyklų, iš lietuviškų knygų ir laikraščių. Naujoji karta ne visur lygiai yra apsupta lietuviškosios kultūros, kuri be tėvų žemės yra vienintelė galimybė susidaryti lietuvišką aplinką. O be lietuviškos aplinkos beveik neįmanoma išlaikyti gyvą lietuviškos kilmes samonę. Medžiai ir gelės praranda savąją tapatybę ir savąjį grožį, jei jiems nesukuriamą jų rūšiai įprasto krašto aplinką. Jie tada išsigimsta. Panašiai yra ir su žmogumi.

Be savo kalbos, kurią puoselėja spauda, negalėsime išlikti tu, kuo esame, ir vadintis lietuviais. Lietuviško dienraščio tikslas bei pašaukimas yra kaip tik skatinti ir ugdyti tautinę kultūrą, kad svetimame krašte neišnyktume, palikdami tik blankų savo kilmes vardą.

Kad dienraštis „Draugas“ yra lietuviškas žadintojas ir palaikytojas, kad jis yra kasdieninis balsas už Lietuvos laisvę, gerai žino mūsų tautos pavergėjai. Todėl komunistinė propaganda prieš „Draugą“ varoma jau nuo 1944 m. Skelbiama daug melo apie leidėjus. Sakoma, kad „Draugas“ yra vienos partijos laikraštis. Toje propagandoje, į kurią kartais įjungiami ir suklaidinti geros valios žmonės, puolami visi lietuviškos išlaikymo centrai. Išeitų, kad marionai kalti už „Draugo“ leidimą, jėzuitai kalti už Jaunimo centro išlaikymą, pranciškonai kalti už „Darbininką“, „Aidus“, už lietuviško židinio įsteigimą. Komunistinė propaganda randa kelis įsibrauti ir į mūsų gretas, kad jos susiskaldytų ir iširtų. Pirmiausia ji siekia apsukti galvas geros valios žmonėms. Mūsų tėvynės okupantui yra labai svarbu palaužti išeivijos rezistenciją, nes pavergtos

tautos rezistencija bus tiek sėkminga, kiek jai pavyks per laisvę gyvenančius lietuvius išieiti į tarptautinę viešumą. O tai viešumai pradžia duoda mūsų spauda.

Vargiai ar ką mes žinotume apie tėvynėje esančią rezistenciją, apie pogrindžio spaudą, jei neturėtume dienraščio „Draugo“. „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, „Aušra“, „Rūpintojėlis“, „Lietuvos Archyvas“ ir kita pogrindžio spauda mirtinam pavojuje ruošiamą ir leidžiamą ne tiek savo krašto žmonių informacijai, kiek laisvojo pasaulio žiniui.

Visa pavergtoji tauta džiaugiasi, žinodama, kad čia Amerikoje yra lietuviškas dienraštis. Tauta džiaugiasi mūsų visais kultūriniais laimėjimais. Pavergtoji tėvynė yra suvaržyta kiekvienas žodis. Spauda yra pajungta melui ir propagandai skleistai pagal Maskvos reikalavimus. Lietuviškosios išeivijos paskirtis laisvajame pasaulyje yra atlikti tuos uždavinius, kurių pavergtoji tauta nepajėgia. Visi talentai tėvynėje yra stebiami ir žalojami bolševikinių varžtų. Todėl be galo yra svarbu, kad laisvajame pasaulyje lietuviškieji talentai nepažūtų, kad jie būtų ugdomi.

Visi mūsų talentai, kaip ir kur jie besireikštų, visais kultūriniais keliais turi ateiti į pagalbą pavergtai Lietuvai.

Vida Kristolaitytė

Uolų altorius pajūryje

Su ta mintimi prieš trisdešimt metų dienraštis „Draugas“ pradėjo skelbti konkursą ir skirti premiją už geriausią romaną. Šių metų premijuojamasis romanas yra jau trisdešimtas. Trisdešimt rinkinių grožinės literatūros knygų yra šiaip ar taip didelis įnašas į mūsų literatūros istoriją. Šių metų „Draugo“ romano premiją laimėjo rašytojas ir žurnalistas Jonas Vizbaras. Sveikiname jį ir kartu džiaugiamės, nes jo talento įvertinimas ir premijos laimėjimas yra mūsų visų laimėjimas.

Rašyto žodžiu, kurį dienraštis kasdien skelbia, visi stotame lietuvišką paminklą laisvajame krašte. Jono Vizbaro premijuotoji „Alsenų kunigaikštystė“ yra toji gražioji paminklo plyta lietuviškai literatūrai. Jonui Vizbarui linkime, kad jis ir toliau statytų sau ir mūsų visai tautai rašyto žodžio paminklą.

Kultūrinės bei dvasinės vertybės stovi aukščiau viso pasaulio medžiagos. Šiame pasaulyje begi be medžiaginių gėrybių nepasiekiamos ir kultūrinės vertybės. Skirdamas romano premiją, „Draugo“ visada ieškojo ir kasmet trasdavo mecenatą, kuris savo santaupų paaudkodavo tūkstantinę premijai sudaryti. Šiemet romano premija yra dviejų tūkstančių dolerių. Vieną tūkstantį paliko prieš mirtį a. a. dr. Jonas Gliaudelis, o kitą paskyrė kun. dr. Juozas Prunskis, ilgametis „Draugo“ redaktorius, visuomenininkas ir kultūrinių darbų rėmėjas.

Taigi nuo šių metų „Draugo“ premija už geriausią romaną bus skiriama ir toliau dviejų tūkstančių dolerių.

Su malda ir pagarba prisimename dr. Joną Gliaudelį, prašydami Dievą, kad jam atlygintų amžinoje buveinėje, į kurią nurodo šio pasaulio visi kultūros ženklai. Kun. dr. Juozui Prunskiui dėkome visos lietuvių visuomenės vardu.

Iš tikrųjų „Draugas“ nėra nuosavybė nei leidėjų, kurie neša sunkią išlaikymo našą, nei redaktorių bei administracijos žmonių, kurie kasdien vargsta prie lietuviško žodžio ir minties apipavidalinimo. Dienraštis „Draugas“ yra visos mūsų visuomenės nuosavybė. Ir jis tiek galės egzistuoti, kiek jis bus reikalingas tai visuomenei ir bus jos remiamas.

„Draugas“ yra reikalingas visam mūsų lietuvišajam kultūriniam veikimui. Jis nėra reikalingas leidėjams, kurie iš jo nedaro ir nelaukia jokio pelno. Kad „Draugas“ gyvuotų, kasmet leidėjams reikia pridėti keliasdešimt, o kartais net daugiau kaip šimtą tūkstančių dolerių. Be tokios paramos „Draugas“ neišsilaikytų. Šia praga noriu pasakyti,

kad negalima iš dienraščio reikalauti tokio neklaidingumo, kokio ieškoma Šv. Rašte. Kasdieniniame darbe atsiranda neapsižiūrėjimų. Net ir Homero veikaluose — Ilijadoje ir Odisejoje — atrandame posmų, kurie skamba poetiškai, neįslygintu garsu. Didžiausiose muzikos veikaluose taip pat yra disonansų. Visa tai liudija, kad mūsų visa kultūra ir kūryba priklauso nuo silpnos žmogaus, kuris nuolat ieško ir siekia tobulybės.

„Draugo“ paskirtis yra tarnauti lietuviškai visuomenei ir, kiek tik spaudos žodis gali pasiekti, kovoti už Lietuvos laisvę. Jis yra mūsų visuomenės gyvenimo aprašas, jis yra mūsų gyvenimo ir veikimo lietuviškasis veidas, kurį mes istorijai paliksime. Tai veidą mes patys kuriame. Kol mūsų visuomenė yra gyva ir veikli, yra reikalingas ir dienraštis „Draugas“. Bet nuo tos pačios visuomenės priklauso „Draugo“ egzistencija. Didžiausia „Draugo“ išlaikyti parama yra jo skaitytojai, kurie kasmet apsimoka savo prenumeratą. Todėl skaitytojams ir rėmėjams visos mūsų išeivijos, leidėjų, redakcijos ir administracijos vardu labai nuosirdžiai dėkoju.

Sukaktuvinei Ateičiai pasirodžius

(Atkelta iš 1 psl.)

Pranas Dovydaitis apibūdino žurnalo skaitytojus: „krikščioniška jaunomenė, visad par excellence amžina idealų gerbėja, naujų kelių ieškotoja, ateities tvėrėja“.

Todėl „tiesos ir grožės temos čia savos, artimos, įdomios“. Bendrųjų idealų jaunomenės mobilizacijos tonu autorius tikino: „Ateitis, norėdama tikrai patarnauti moksleivijai — stengiasi apimti visą jos gyvenimą, su visais jo idealiniais ir materialiniais reikalais“.

Tai buvo plačiausias veiklos branduolys. Iš tos sąvokos evoliucijos gimė radikali socialinė ir valstybinės reformos, įskaitant Pirmosios Lietuvos valstybės konstitucijos pastraipą ir Žemės reformos politiką ir Organinės valstybės teoriją.

Iš to pat branduolio kilo spaudos darbus: „Židiny“, „Naujoji Romuva“, „Naujoji Vaidilutė“, „Ateities Spinduliai“, vaikų laikraščiai...

Tai buvo postulatų, nuosprendis, jo gimimo metu toks platus, visa apimtas, pralenkęs laiko bėgį, ir ano meto sąlygomis fantasmagoriškas ir nerealus — tie pirmame „Ateities“ numeryje (1911 metais) paskelbėti „trys pamatiniai klausimai“: kam mes gyvename, kam gyvena žmonija, iš kur ir kam visas pasaulis?

Laiko tėkmėje matome, kad

šis lakoniškas rašinys intelektualinėje lietuvių galvoje suvaidino Wittenbergo atsišaukimo poveikį, formulavęs savo tezes, griudamas scholastikos sausrą, kovodamas su materialistinės pasaulėžiūros potvyniu.

Tai buvo drąsus kardu sukryžiuojamas su ano meto stipriomis ateistinėmis ir quasi-markeistinėmis srovėmis. Iš nuomonių chaoso ir žalingo psichės neapsisprendimo „Ateitis“ ketino vesti į sistemą, į konkrečius stiklus ir kvietė dirbti, svarstyti, mąstyti. Toks buvo idėjingumo branduolys 1911 metais, ir jubiliejinė s. m. „Ateitis“ rodo, kas iškovota, kur nueita per 70 metų, šalia milžiniškų katastrofų pasaulyje ir Lietuvos teritorijoje.

„Trys pamatiniai klausimai“ permė ir lietuviško dekalogo prigimtį, nors ir dabar, plačiau apsidairius, bemaž niekas nežino pirmųjų tų klausimų teksto.

Sėkmingam ir skausmingam vadovavimuisi „trims pamatiniais klausimais“ šiais metais sukako 70 metų. 1911 metais tik miglotai, gal fantastikos rūkuose, buvo suvokiama Lietuvos Nepriklausomybės idėja, šviesuomenės kadrai buvo apgalvotinai negausūs. Ir savos valstybės klimato sukrėtė politinės šalnos. Siautėjo karai ir egzi-

lės siaubas.

Tauta palinko po ledine okupacijos pūga. Išeivija gi buvo atkišta keturiems lietuvių deformuojantiems vejamams. Tačiau vyko spurtas susiorganizavimas svetur, status quo atstatymas, ir spauda, ir kongresai, ir idėjinis darbas, ir jaunimo apklėjimas. Gimė veiklūs kadrai, gyvenimo svetimybėje užgrūdinti, ir vyko sėkmingas kadrų papildymas iš jaunimo gretų.

Credo, kuris sukaupias deklaraciniame pirmojo „Ateities“ numerio rašiny „Trys pamatiniai klausimai“, dabar ir vėl tapo veiklos platforma prieš kovojantį ateistinį režimą okupacijos slogutyje. Tai dažnai ne defenzyvinė, bet ofenzyvinė akcija. Tai liudija pogrindžio leidiniai, rašą apie kovą dėl teisės tikėti Dievą ir atlikti tikėjimo praktiką. 1930 metų Kongrese pagarsintas Stasio Salkauskio šūkis „susi-prasti, susiorganizuoti, kurti ir kovoti“ tebesą gajus ir inspirojuojas, nes idėjinis sąjūdis negali gyventi be veržlumo ir principingumo.

1951 metais, minint „Ateitininkijos“ jubiliejų, „Ateityje“ buvo paskelbti apžvalginiai rašiniai: Kazio Ambrozaičio „Keturiadesimties metų keliu“ ir prof. dr. Zenono Ivinskio „Ateitininkija keturių dešimtmečių perspektyvoje“.

1951 metais buvo emigracinio isikūrimo sunkmetis. Laikas veržėsi pirmyn. Nejučiomis stiprėjo organizacinis veikimas — stiprėjo intelektualinių kadrų prieauglis. 1981-ieji metai iš tikrųjų nėra tradicinio jubiliejaus metai. Be abejo, veiklos vadovai nuplato tradicinį organizacijoms septyniadesimties penkerių metų jubiliejų sutikti kongresais, minėjimais, plačiais apžvalginiais rašiniais periodikoje ir... Ateitininkų federacijos istorijos tomu. Tai laimėjimų ir kančių, kovos ir ištermingumo epopėja. 1986-ieji nebetoli...

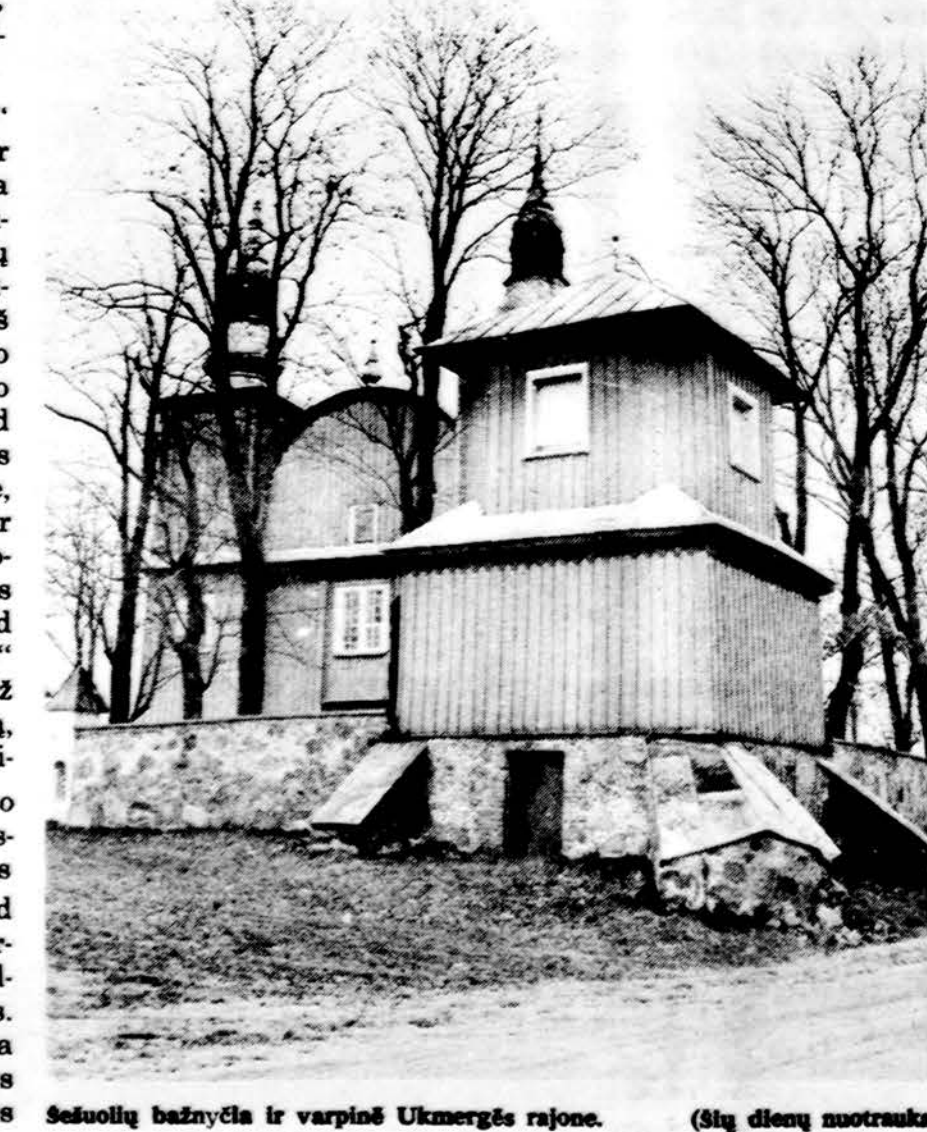
1986-ieji nebetoli...

Prieš šių metų kongresą, iki lapkričio mėn. pasirodys dar keli „Ateities“ numeriai, bet šis, jubiliejinis, rišas praeitį su nūdiena, liks kaip programinis išeities punktas. Juk eiti sąjūdžio avangarde yra istorijos suteiktoji privilegija. Nuo 1911 metų „Ateitis“ žengė pirmoje sąjūdžio gretose. Čia gimta tam tikro idėjinio filtro sąvoka, kaip prieš trisdešimt metų („Ateitis“ Nr. 2) tikino Kazys Ambrozaitis: „prieš gaivališką plitimą klaidingų idėjų ir aklą jų priėmimą Ateitis status katalikišką supratimą“.

Tai Adriados siūlas iš chaotiško pasaulėžiūrų labirinto. Siūlas būtinas jaunimui, augant moderniuose „babilonuose“. Ši drąsioji prielaida nebus scholastiškai doktrinarinė tiktai tada, kada veikimo metodams bus suteiktos estetiškos, etiškos, prasmingos ir humaniškos formos, kaip tiktai paremtos „trims pamatiniais klausimais“, kurie sudundėjo 1911 metais pirmame „Ateities“ numeryje.

Žurnalo išsivystymas į jo nūdienę formą rodo, kad mokinamos idėjos sąlytis su gyvenamos aplinkos evoliucija vykdomas išmaniai ir gabiai. Nuolatinio dinamizmo ir taip pat evoliucijos akstinas tebėra paveiktas prof. K. Pakšto šūkyje: „Pasukti Lietuvos gyvenimo laikrodį šimtą metų į priekį“.

Šio šūko poveikyje kun. Kęstutis Trimakas redaguoja „Ateitį“ Naujajame kontinente. Tvirtinama, jog „Ateitį“ skaito ir okupotojų Lietuvoje.

Šešiolik metų bažnyčia ir varpinė Ukmergės rajone.

(Šių dienų nuotrauka)

Nepastebėta knyga apie Čiurlionį

Netikėtai į rankas man pateko knyga, kurioje daug dėmesio skiriama M. K. Čiurlioniui, bet apie kurią mūsų spaudoje vargu ar buvo užsiminta. Atsižvelgiant į tai, nors ir labai pavėluotai, tarsi būsiant pravartu patirti, kas joje rašoma apie Čiurlionį.

Tos knygos autorius — Carlo Belloli. Knyga vadinasi „Il Contributo russo alla avanguardia plastiche“ (Rusų įnašas į avangardinį plastinį meną). Ją išleido Galleria del Levante Milane 1964 m. 117 p., iš kurių 46 lapai iliustruoti.

Atrodo, kad šios knygos išėjimo ryškiau nepastebėjo ir mūsų menininkai. Turbūt dėl to, kad niekas negalėjo tikėtis, jog joje būtų kas rašoma ir apie Čiurlionį. Kyla klausimas, kodėl Bellolis Čiurlionį sieja su rusų avangardine ir abstraktyne tapyba?

Pasirodo todėl, kad Belloli ji laiko įvadu į rusų abstraktyne tapybą ir į visus naujų tapybinių erdvių išsivystymus, nepaisant to, kad Čiurlionis stovi nuošaliai ir neturi jokių dvilinių ir praktinių ryšių su tometinės Rusijos meno judėjimu. Pažymėtina, rašo Bellolis, kad lygiagrečiai su rusų pastangomis sukurti visiškai naują, modernią, bet tipiškai rusišką daile, tarptautinė keliomis temomis ir problemomis, bet tautinė savo dvasia, išskyla viena ypatingiausių žmogaus ir menininko asmenybių — Čiurlionis.

Po II-o pasaulinio karo, prisimenama Belloli, Prancūzijoje ir Italijoje kilo ginčai ir diskusijos dėl Čiurlionio. Čiurlionyje buvo norima įžūrėti abstrakcinio meno pradinius, bet rimto pagrindo, viename prancūzų žurnale dail. Jury Anenkov stengėsi tai įrodyti, savo ruožtu besiremdamas Alekso Rannito Unesco Paryžiuje išliesta stu-

dija. Tačiau ne vienas jų kalbėdamas apie Čiurlionį, turbūt nebuvo matę dailininko darbų originalų. Visa buvo grindžiama subjektyvinėmis sugestijomis, patirtomis iš Paryžiuje pasklidusių jo paveikslų reprodukcijų — nuotraukų. (Bellolio priedaide čia klaidinga, nes Rannitas turėjo daug progų į Čiurlionio originalus Kaune įsižiūrėti. Tokių pat progų turėjo ir Anenkov dar ankstyvaisiais metais Rusijoje. P.G.) Vienintelis Europoje turėjęs Čiurlionio originalų buvo Bernardas Berensonas. Jo viloje Florencijoje Belloli matęs tris Čiurlionio paveikslus. Apie 1908 m. Igoris Stravinskis buvo įsigijęs vieną Čiurlionio paveikslą, bet jis kažkur dingo ir tebėra nesurastas. Taip pat nieko negirdėti, kur dabar yra Berensonas turėti Čiurlionio originalai. Vėliau František Kupka jam parodęs daugelio Čiurlionio paveikslų nuotraukas, iš kurių buvo galima susidaryti apytikrą nuomonę apie tą puikų, užmirštą, vienišą meistrą, daugeliu atžvalgų gilų moderniosios tapybos pradininką.

Toliau Belloli pažymi, kad kieno perdėtą norą matyti Kandinskio tapybos ištakas, išsriedėjusias iš Čiurlionio. Esą Kandinskis matęs Čiurlionio paveikslus pirmiau negu jis susitikio su idomiuoju lietuviu Petrapilyje. Bet Kandinskis labiau domėjosi teoriniu menų atitikimu bei tapybos ir muzikos sinteze, tuo tarpu kai Čiurlionio kūryboje vyravo nuostabi simbolinės tendencijos. Čiurlionis esąs persisunkęs vokišku romantizmu, egzotiniu, demonišku ir fantastiniu kosmiškumu, panašiu į Boeklino, Muncho, Klfingerio. Kandinskis savo kūrybą pradėjo, besigilindamas į rusų liaudies meno motyvus. Anot

Bellolio, Čiurlionis buvęs aiškiaregis, o Kandinskis — mokslininkas, spalvos ir tyros formos praktikuotojas. Kaip minėjau, Belloli Čiurlionio kūrybą laiko įvadu ir į naujos tapybinės erdvės ieškojimus. Čiurlionis esąs muzikos filosofas, kuris piešia idėjas paveikslą, kad jame vėl atsirastų daiktą — simbolį po labai sudėtingo, chromatinio permatumo audiniu.

Antroje knygos dalyje, kur kiekvienam aptariamam dailininkui skiriamas visas puslapis su dviem ar trim jo paveikslų nuotraukomis, Čiurlionis figūruoja su trim: vienas iš „Žiemos“ ciklo ir dvi vinjetės muzikiniamis jo kūriniams. Viena jų klaidingai pažymėta kaip „Pasaulio sukūrimas“, kuris įdėtas trečioje, parodų aprašymo dalyje, su pažymėjimu nutapymo datos ir pastaba, kad tas ciklas buvęs išsklaidytas ir jis priklauses kunigaikščiui Čerakidzei Petrapilyje. Toje pat aukštumoje, tik priešingam puslapyje randame užuominą apie jau minėtą I. Stravinskio Čiurlionio paveikslą įsigijimą ir kad tai esą pakėlė lietuvių dailininko nuotaiką. Toje pačioje knygos dalyje dar yra skyrelis, pavadintas Pustelnik 1911, kuriame duodamos Čiurlionio gimimo ir mirties datos, o taip pat, kad 1907 m. jis nutapęs „Pasaulio sukūrimo“ ciklą, kuriame galima įžūrėti ankščiausiai iškilusias aboliutaus ideochromatizmo problemas. Tais pačiais metais nutapęs ir „Ritmus ir judančią fugą“ — pirmą muzikinės tapybos patvįdį.

Ketvirtoje — biografijų dalyje — duodamas trumpas Čiurlionio gyvenimo aprašymas, pažymint, kad dauguma jo kūrinių yra Vytauto muziejuje, Kaune, Lietuvoje. Tiek Bellolio knygoje apie Čiurlionį. P. Gaucys

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Šių metų balandžio 10 d. (vakar) suėjo 70 metų nuo tapytojo ir muziko M. K. Čiurlionio mirties. Ta proga didžioji šio puslapio medžiagos dalis skirta Čiurlioninei temai.

Vualis (1908-1909)

Pro juodąjį vualį

JULIJA ŠVABAITE

1.

...kaip aš sveikinsiu Tave, jau
nė pats nežinau...

Iš laiško Sofijai

Tu jau važiuoji pašto arkliais,
o aš čia laukiu, laukiu prie lango
mudviejų kambarių,
kad priimti galėčiau Tave
kaip karalienę...

Yra dvi lovos, dvi kėdės, du stalai,
du virtuliai karšto vandens per dieną,
ir lentynėlė knygoms.
Daug vietos drobei, dažam
ir mano gaidom. (Atvežk tą rudą sėsiuvinį
su džiūškom dainelėmis)
Tai kas, kad negalėsiu tau skambinti
sonatų, kad pianino
nėra...

Viską turėsim
ir visa žemė bus mudviejų,
IR NUGALĖSIME
TAMSA!

Aš būsiu geras,
neberūksiu,
gersiu liepžiedžių vandenį,
valgysiu duoną,
ir sūrio dar yra,
ir kelios dešimtys kapeikų...
Kad tik tas nerimas praitytų,
nebebūčiau alkanas ir pavargęs,
nebekankintų sapnai...
Tu netikėk jais, —
kai atvažiuosiu,
mano kojų žaizdas apriši,
galvą karščiuojančią ir akis,
kad neapakčiau nuo saulės
ir nuo šviesos,
kuriai atneši man
savo delnuos — — —

2.

...ir tamsa, tokia baisi tamsa
pro stiklus, tartum mane šauktų...

Iš laiško Sofijai

Ne. Tai ne tavo žingsniai
švintant,

ir ne girdžėjimas ratų
grindinių,
ne dejavimai elgetų
prie užrakintų
vartų, —
tai mano pirštai nugarę
groja balandžio
fuga.

Meldžiuosi tamsos
bedugnei,
Mirties Angelui — vanagai,
ugniui,
meldžiuosi ne šiam
pasauliui
prie užburto tvirtovės
durų
su mirusių medžių
chorais,
meldžiuosi protėvių kaulams,
kur Ratnyčėlė plauja
stigmatizuotą
saulę — — —

3.

...Nenuliškime, jis yra išimtas iš
skaudaus likimo...

Irašas vainike, Čiurlionį
laidojant Vilniuje 1911 m.
balandį

Drobių tinklais,
voro žingsniu per širdį
ateina ji —
taikos balandis — Mirtis —
stipresnė už tikėjimą,
už meilę,
tiesą,
viltį,
tik mano pasakoje
akmeniu pavirtusi
ranka beginklė — — —

Atsiklėk, Jokūbiene,
užsirišk juodą skarą
ir skubėk į apleistą
varpinę.
Tegu skamba didysis
varpas,
tepravirksta užgimęs
kadišis,
ir mane amžinybės palydi
jo rankutė pražydusi
pienė — — —

Teatriniai laišukai iš Europos

„Dantono mirtis“ Miuncheno teatre

A. LANDSBERGIS

Teatras ir revoliucija... Miuncheno Kameriniame teatre revoliucijos emblema yra pilki įstaiginiai koridoriai. Revoliucija suliepsnoja ne ugnimi, bet žodžiais — ant amžinosios biurokratijos sienų išsiraizgo grafitiniai „šūktai“ („BADAŠ“, „ŽMOGŽUDYSTĖ“), iš pusiau uždarytų posėdžių salių girdisi begaliniai debatai, veikėjai be perstojo pozuoja, kaip oratoriai. Tokia buvo Prancūzijos didžioji revoliucija, girta nuo retorikos, kurią kartais nutraukdavo tik giljotina.

Marksui ir Leninui Prancūzijos didžioji revoliucija buvo modelis ateities revoliucijoms: iš jos reikia mokytis, nes joje tariamai atsispindi neišvengiami istorijos dėsniai. Ko gi ji mus moko? Į šį klausimą savo dramoje „Dantono mirtis“ idomiškai atsako vokiečių dramaturgas Georgas Biuchneris, pranašiskai švystelėjęs vokiečių literatūros padangėje ir užgesęs vos 23-ju metų amžiaus. Rytų Europoje Biuchneris oficialiai vertinamas kaip „pažangus“ rašytojas; Lietuvoje sovietinėje enciklopedijoje skaitome, kad „Dantono mirtis“ aprašo „Revoliucijos didybę ir prieštarumą, jos raidos neišvengiamumą“. Tačiau „Dantono mirtis“ Rytų Europoje statoma labai retai. Priežastis paprasta: Biuchneris, simpatizuoja ne leninistų „pažangesiui“ laikomam Ro-

Dramaturgo Biuchnerio autoportretas

bespjerui, o nuosaikesniam Dantonui, kuris norėjo sustabdyti terorą ir sugrąžinti revoliucijai „žmogišką veidą“. Revoliucionierius — poetas,

užhipnotizuotas istorinio fatalizmo, jau pirmojoje scenoje susitaikęs su pralaimėjimu. Dantonas yra Biuchnerio dvasios brolis. „Dantono mirties“ aktualumą mūsų dienomis konkrečiai parodo Biuchnerio dramų spektaklis Miuncheno Kameriniame teatre, dramatiškai sutapęs su SSKP 26-uoju kongresu ir su kitos Biuchnerio pjesės, „Voiceko“, premjera Šiaulių dramos teatre — pirmą kartą ne tik Lietuvoje, bet ir Sovietų Sąjungoje. Aktorių kostiumai mūsų šimtmečio pradžios, o televizija ir slaptoji policija — šių dienų. Vienoje įspūdingiausių spektaklio scenų, nuaidėjus Dantono kalbai, Robespjeras ir jo sąjungininkas Saint Justas ji puola iš televizijos studijos. Iš penkių televizorių ir publika skamba žmogaus nepaisančios,

Slaptoji policija suima Dantoną ir jo šalininkus

bekompromisinės utopinės revoliucijos šūktai. Kas nesutinka su mūsų politine filosofija, stoji prieš revoliuciją! Tokiems revoliucijos priešams vienintelis atsakymas — giljo-

tina. Iš kraujo jūros iškils nauja žmonija, sušunka Saint Justas. Kai kurie istorikai tvirtina, kad 20-jo amžiaus totalitarizmas teįmanomas modernių komunikacijos priemonių dėka.

Baigminė scena — Dantono ir jo pasekėjų liekanos

Scenoje matome, kaip prancūzų revoliucijos totalitariniai polinkiai, varžėsi su demokratiniiais, išsivysto į modernų totalizmą. Spektaklio stilius tampa filosofiniu revoliucijų raidos komentaru.

Tokių vaizdų spektaklyje gausu. Ant revoliucinio komiteto sienų matomas Biuchnerio šūktis: Taika bakūžėms, karas rūmams, plačiai nuskambėjęs ir 1917-aisiais metais Rusijoje. Pasmerkietji Dantono šalininkai, per ilgais paltais ir su nuzulintais lagaminais rankose, primena į koncentracijos stovyklas vežamus žydus.

O kur prancūzų liaudis, kurios vardan Robespjeras reikalaujo giljotinuoti „revoliucijos priešus“? Biuchnerio pjesėje liaudis pasilieka už valdžios durų. Eiliniai prancūzai, kaip ir Miuncheno publika, tegirdi

NAUJI LEIDINIAI

• PASAULIO LIETUVIS, 1980 m., Nr. 11. Leidinys Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba. Redakcija: Romas Kasparas, Linas Rimkus, Emilija Sakadolskienė ir Romas Sakadolskis (vyr. red.). Administruoja Daina Kojelytė. Metinė prenumerata — 6 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Žurnalą spausdina „Draugo“ spaustuve, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Puikiom iliustracijom papuoštos puslapiuose liečiamos šios temos: Lituanistikos katedra: kodėl reikalinga? Tautos charakterio atstatymas, Dabartinės politinės veiksenos kenksmingi atgarsiai, Post Scriptum — Kamarazauras atgauna galvą, M. Dobužinskis ir Lietuva, Atgarsiai ir mintys — besivystantis pokalbis, Lietuviškos šeimos problemos, Vlado Sakalio odisėja ir Vakarus, Kas man žinoma apie Vladą Česūną, Protesto pareiškimas, Karikatūra, Keturiasdešimt antroji „Kronika“, Dvidešimtoji „Aušra“, Šeštajai tautinių šokių šventei nuaidėjus, Kur bakūžė samantota, Bendruomenės ir Alto santykių prašvaistė, Europos lietuvių ryšiai stiprėja, Washingtono demonstrantų reikalai, PLB žinios, PLJS žinios, Pasaulio lietuviai, Mirusieji, Leidiniai, Laiškai, Parama PL.

• LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1981 m. kovo mėn., Nr. 3.

Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administruoja A. Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th, Chicago, IL 60636. Metinė prenumerata — 8 dol.

Šis tas iš turinio: Sv. Kazimieras — keliarodis dabarčiai; Šventadienio prievolė; Marijos Stankaus — Saulaitės eilėraščiai; Siūlai minties seivai, Kaip aš suprantu tikėjimą? Kandidatas į šventuosius, Nesuvaldomų jausmų moteris, Šeimos problemos ir mūsų tautos likimas ir kt.

posėdžiautojų balsus, trumpai pamato juos pro praviras duris. Liaudis stovinčia koridoriuose, kramsnoja buterbrodus, kalbasi, kad duonos ne daugėja, bet mažėja. „Mirtis respublikos priešams“, pasigirsta liaudies abejingi balsai. Kaip ir SSKP 26-ojo kongreso kalbėtojų lūpose, revoliucijos šūktai jau nebeteko ugnies ir virto rutina.

Paskutinėje scenoje nuteisuosius išsengia ir išveda prie giljotinos. Ant grindų telieka jų drabužių krūvelės, kurias sukiša į plastikinius maišus. Moteris dulkis siurbliais išvalo grindis. Revoliucija prarijo — teberėja — savo vaikus.

Šalia tų iškalbių scenų, spektaklyje gausu monotoniškos. Režisierius nusprendė įspausinti Biuchnerio aistrą į brechtinio metodo „šaldytuvą“ — aktoriai vėsiai komentuoja, mokina mus: virš Miuncheno scenos tebeplevena Brechto — pedagogo dvasia. Tuo įspūdingesnis Saint Justas, liepsnojančias krūmas tarp ledinių figūrų. Išraiškingi ir liaudies atstovai.

Miuncheno Kameriniame teatre „Dantono mirtis“ atrodo parašyta šiandien. Teatro apylinkėje dogmatinės revoliucijos šūktis tebekartoja ir vokiečių teroristai, ir Rytų Vokietijos vyriausybė, ir SSKP 26-jo kongreso vadovai. Georgas Biuchneris prieš pusantro šimtmečio aistringai gynė pavergtuosius ir išnaudojamuosius, įsteigė Žmogaus teisių draugiją, mirė persekiojamas ir ujamamas. Tačiau jisai drauge įžvelgė, kokie pavojingi revoliuciniai dogmatikai ir diktatoriai, kurie vieną priepaūdą pakeičia kita. Todėl jo „Dantono mirtis“ ir kiti veikalai tokie reti svečiai Rytų Europos scenose.

NAUJI LEIDINIAI

• **LAISVĖ**, 1980 m. gruodžio mėn. Nr. 80. Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai. Redaguoja Juozas Kojelis, 747 — 23rd Str., Santa Monica, CA 90402. Administruoja Jonas Prackas, 14 Thelma Drive, Bakersfield CA 93305. Žurnalas išleidžiamas tris kartus metuose. Metinė prenumerata JAV, Kanadoje ir Australijoje — 7 dol., kitur — 5 dol.

Kad žurnalas randa atgarsio skaitytojuose, rodo jų gausis ir įvairiai reaguojantys laišukai, kurių ir pradėjamas naujasis numeris. Jaudinančiai skamba Bernardo Brazdžionio eilėraštis „Sventoji žemė Lietuvos“ (ištrauka iš poemos „Vaidila Valiūnas“). Rašytojas Jurgis Gliuda deda vainiką ant rašytojo Aloyzo Barono kapo nekrologiniu straipsniu „Rašytojas tėvynės meilės srovėje“. Antanas Maceina baigia tęsinį einantį savo raštą „Išėjimo buvimas svetur“. Bendruomeninius rūpesčius svarsto Balys Raugas, kalbėdamas apie gyvąją JAV Lietuvių Bendruomenę. Aktualus ir konstruktyvus pašnešesys su kun. Kazimieru Pugetvičium: „Lietuvos laisvumas — ne laisvalaikio užsiėmimas“. Persispausdinama Aloyzo Barono romano „Laivai ir uostai“ ištrauka. „Idėjų ir darbų“ puslapiuos spausdinami laišukai iš tėvynės, Balio Gajausko iš Mordovijos tremties ir partizano laišukai iš Sibiro. Duodama plati mūsų veiksmų ir aplamai politinės bei visuomeninės veiklos apžvalga su komentarais. Dvieju vedamųjų temos: „Rusifikacija intensyveja“ ir „Mūsų veiklos laukias čia“.

Šiuo numerio redaktorius Juozas Kojelis, žurnalą redagavęs septynerius metus, atsiviešina su skaitytojais. Naujasis „I Laisvę“ redaktorius yra Vacys Rociūnas, 7328 Midland Road, Independence, Ohio 44094.

• **NAUJOJI VILTIS**, 1980 m. Nr. 13. Politikos ir kultūros žurnalas. Leidėjai: Lietuvių studentų tautininkų korporacija „Neolithuania“ ir Amerikos Lietuvių tautinė sąjunga. Vyr. redaktorius: dr. Jonas Balys, 1105 Chiswell

Parodos Chicagoje

Aleksandro Eivaitės paroda šiuo metu vyksta „Galerijos“ patalpose 744 N. Wells St. Paroda tęsis iki balandžio 19 d.

Rimvydo Cinkos dailės darbų paroda tose pačiose „Galerijos“ patalpose vyks nuo balandžio 21 d. iki gegužės 10 d.

Svečio iš rytinio Amerikos pakraščio dail. Juozo Sodaičio darbų paroda ruošia Jaunimo centras. M.K. Ciurlionio galerijoje ji bus atidaryta balandžio 24 d. ir tęsis iki gegužės 3 d.

Dail. Vandos Alekniešės tapybos darbų paroda tebevyksta Gallery 4141, Thomson Community College, 15800 S. State St., So. Holland, Ill.

Laiškai redakcijai

VINCO TRUMPOS PASTABA

Jau ne pirmą kartą pastebiu spaudoje neteisingai interpretuojant mano atvirą laišką Tomui Venclovai. B. Vaskaitis pasikalbėjime su tuo pačiu Venclova nuo savęs prideda tokį paaiškinimą: „V. Trumpa 'Akiračiuose' buvo išspausdintas straipsnis, skatinantis Venclovą pasilikti Lietuvoje“ („Draugas“ 1981.III.31). Iš tikrųjų mano laiško tikslas buvo ne atkalbėti Venclovą nuo bėgimo iš Lietuvos (tai jau, man tada atrodė, buvo per vėlu), bet paraginti kitus, kad gerai apsisvarstytų prieš darydami tokį žingsnį. Tos patios nuomonės esu ir šiandien.

V. Trumpa

Lane, Silver Spring, MD 20901. Techninis redaktorius: Jonas P. Palukaitis. Administruoja Bronius Kasakaitis, 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, IL 60629. Šio numerio kaina — 4 dol.

Nepasirašytame dviejų pirmųjų puslapių vedamajame (tikriausiai paties vyr. redaktoriaus rašytame) nuo pat pirmos eilutės jau skaitome: „Mūsų lietuviškoje išievyti politikoje toliau tęsiasi pikti ir demagogiški išpuoliai prieš dabartinę VLIKo valdymą. Frontininkai tai laiko savo reikalu. Pvz. dr. K. Ambrozaitis savo vienuoliktą suėjimą Dainavoje pareiškė: ... gaila, kad šiuo metu (VLKas) yra neveiksmingas, todėl yra balsų dėl bendro labo, kad valdyba atsistatytų“ (Draugas, 1980.X.17). Turėkite, ponuliai, kantrybės ir palaukite, kol pasibaigs tos valdybos kadencija, tad neušinkite veltui burnos“. Ir taip toliau, ir taip toliau, kol antrajame puslapyje nueinama net iki išviečių: „Tam tikro spaudos išpuolių prieš VLIKo valdymą negalime kitaip pavadinti, kaip „grafito“, kuriuos matome viešose išeinamosiose. Jūs rašinėja ir braižo seksualiniai iškrypėliai. Tačiau yra ir politinių iškrypėlių, kurie, būdami išmesti iš politinio balno, stengiasi įsikibti bent į politikos žirgo uodegą“. Jeigu jau toks yra politikos žodynas, tai tegu ir būna. Tačiau toks žodynas ir tokie išsireiškimai visai neseginti prie kultūros etiketės. Todėl ar negeriau ir netiksliau būtų, jei „Naujoji viltis“ savo antrinėje antraštėje šauktųsi tik politikos žurnalo, visai nepretenduodama į kultūrą.

Po tokių pirmųjų žurnalo puslapių, jau norisi toliau ir neskaityti. O būtų padaryta klaida. Nesgi neturpamas, išsamus ir pagyrinti objektyviai parašytas Alberto Geručio straipsnis „Lietuva žlugimo pavojaus akivaizdoje (1939 — 1940)“ yra informuojantis ir santūriai sveriantis politiko ir istoriko žvilgsnis į tuos tragikalius paktus nepriklausomybės finalo metus. Lygiai vertingas, o šiuo laiku net labai aktualus, čia randamas (anksčiau „Aiduose“ jau paskelbtas) istoriko prof. Zenono Ivinskio straipsnis „Lietuva ir žydai istorijos šviesoje“. Paties redaktoriaus, žymaus mūsų tautosakininko dr. Jono Balio, raštas „Tautosaka apie ugnį“, pradėtas informacinio įvadu, toliau pateikia net 241 lietuvių tautosakos gabalą, susieta su ugnimi. Tai anot paties autoriaus „tik sutvarkyta žaliava“, bet ji be galo brangi, jo paties rūpesčiu surinkta, turint minty, kad „sąlygoms sunormalėjus, per kokius 25 metus galės išaugti nauja tyrinėtojų kartą, jie, turėdami medžiagą, kurios antrakart nebepavyktų surinkti, galės dirbti toliau“.

Visokiausio margumyno randame dar ir apžvalginuos žurnalo puslapiuos, skirtuosius į tokius skyrius: Naujos knygos, Spaudoje ir gyvenime, Namie ir svetur. Visko šiuose skyriuose yra, nevengiant ir užaštrintų pasiūlymų.

• **1981 TAUTINIS ALMANACHAS**. 2000-jų viltinai ir ryžtingai belaukiant. Tai lietuvių saležiečių Brazilijoje išleistas lietuviškas leidinys, kuris yra ir kalendorius ir apybrėžimai įvairių pasiskaitymų rinkinys. Visa tai pinta perpinta gausybe nuotraukų ir piešinių. Išskirtinai gražus, gulsčiai pailgo formato leidinys. Visi skaitiniai trumpi, nenuobodūs, lengvi, įvairūs. Daug kur net labai paranki informacija. Štai pvz. jūs galite net iki 2000 metų tuoj pamatyti, kurio mėnesio ir kurią dieną tais ar kitais metais bus Velykos ir kitos kilnojamos šventės. Almanachas gaunamas ir „Drauge“, kaina — 2 dol.

Dailininkas Alfonso Dargis prie vieno iš savo darbų. Alfonso Dargio dailės darbų paroda Bostone rengiama balandžio 25-26 d. Ji ten vyks Lietuvių piliečių draugijos II aukšto salėje, 368 W. Broadway S. Boston, Ma. Atidarymas šeštadienį 7 val. 30 min. Atidaryme kalbės dail. Viktoras Vitzgirda tema „Dargio kūryba lietuvių dailės sraigoje“. Sekmadienį paroda bus atidaryta nuo 12 val. iki 4 val. popiet. Parodą rengia Bostono skautų židinys. Nuotr. Jurgio Jankaus

Iš pabaltiečių mokslininkų veiklos

Pabaltiečių mokslininkai Vakarų šiuo metu siekia glaudesnių ryšių su skandinavų kraštų mokslininkais, rengdami bendras konferencijas, kuriose gvildenamos tuos kraštus liečiančios bendros problemos ir įvairūs kultūriniai sąlyčiai. Baltistikos institutas Stockholme š.m. birželio 5-8 dienomis ruošia konferenciją, kurioje bus keliamos menų problemos Pabaltijai ir svarstomi šių kraštų menoryšiai su skandinavų kraštais.

AABS (Baltistų studijų puoselėjimo draugija), kurios pirminkė dabar yra dr. Marija Gimbutienė savo 8-tąją konferenciją, 1982 m. birželio 17-19 dienomis ruošia kartu su skandinavų studijų departamentu Minnesota universitete, Minneapolis. Ten, įvairiose mokslinėse sekcijose, bus svarstomi ryšiai tarp Pabaltijo ir skandinavų kraštų, kuriuos sieja vien istorinė praeitis ir geografinė padėtis, bet ir tokie bendri klausimai, kaip dabartinės Baltijos jūros ekologinės problemos, priešistorinis gintaras, tautosaka, muzika, menas, literatūra ir kitokios kultūrinio sąlyčio sritys.

Aštuntosios konferencijos programos planavimą tvarko prof. S. Grava, Avery Hall, Columbia University, New York, N.Y. 10027.

Pabaltijo ekologinės problemos

Iki šiol AABS orientavosi daugiausia į humanitarinius mokslus. Bet perėjimas metais 7-toj konferencijai, Georgetown universitete, Washington, dalyvavo apriečiai mokslininkų ekologijos svarstė aplinkos taršos problemas Pabaltijo srityje. Dabar steigiamas specialus skyrius aplinkos ir gamtos turtų apsaugos problemoms tirti, ir jau sudarytas organizacinis komitetas, į kurį tarp kitų įeina J. D. Genys, S. Grava, L. Harmon, S. D. Dukas. Lietuvių mokslininkai, kurie domisi šia mokslo sritimi.

Šių metų vasaros Europos Lietuvių studijų savaitė

Kaip jau žinoma, šiemet Studijų savaitę įvyks Prancūzijoje rugpjūčio 2 - 9 d. Šios savaitės organizacinį komitetą sudaro: Ričardas Bačkis, Petras Klimas, Ziba Klimienė, prof. Georges Matorė, Zibuntas Mikšys, Jonas Petrošius ir Jonas Tomkus.

I. STUDIJŲ SAVAITĖS PROGRAMA

1) **Paskaitinė dalis**
Organizaciniam komitetui jau pavyko sutelkti visus paskaitininkus. Vieni jau nurodė savo paskaitų temas, o kiti dar jų galutinai nesuformulavo. Paskaitas skaitys:

Elena Gaputytė (D. Britanija) — apie jaunuosius dailininkus Lietuvoje.

Dr. jur. Albertas Gerutis (Sveicarija) — tema: „Pašnešesys apie Lietuvos bičiulius Prancūzijoje“.

Kęstutis Jokubynas (Vokietija) — tema: „Pastabos apie politinių kalinių gyvenimą Sovietų Sąjungoje“.

Isaakas Kaplanas (Olandija) — tema: „Lietuvių ir žydų santykiai praeity ir dabartyje“.

Kęstutis Keblys (JAV) svarstys lietuvių moderniosios beletristikos kurį nors aspektą.

Vaclovas Kleiza (JAV) kalbės lietuvių išievyti kuria nors problema.

Rašytojas Algirdas Landsbergis Europoje

Rašytojas A. Landsbergis vasario 14 — kovo 10 d. lankėsi Europoje. Vasario 15 d. su ištrauka iš savo dramos „Penki stulpai“ prisidėjo prie Nepriklausomybės šventės minėjimo Londone. Vasario 17 d. Kestono kolegijoje skaitė paskaitą apie religinius įvaizdžius oficialiojoje ir pogrindinėje lietuvių literatūroje. Taip pat dalyvavo Londono universiteto seminaruose apie Rytų Europą. Susitiko su Tarptautinės amnestijos, žurnalo „Index on Censorship“ ir B.B.C. atstovais. Vasario 21 d. Lietuvių namuose turėjo lietuviško humoro rečitalį, kurio metu suvaidino Barėno, Sajos, Žilinskaitės ir savo prozos bei dramos ištraukas. Ten pat Londono lietuvių „Vienybės“ klubui kalbėjo Rytų Europos tema.

Vasario 23-27 d. Landsbergis dalyvavo Kopenhagoje įvykusiame Tarptautinio PEN klubo suvažiavime kaip oficialus delegatas, atstovaujantis

egzių PEN centrą. Simpoziume apie „Poeziją ir kultūrinę tapatybę“ kalbėjo apie ypatingą kalbos ir literatūros santykį Rytų Europos literatūroje, paliesdamas ir Lietuvą. Vasario 24 d. skaitė paskaitą danų Tarptautinės amnestijos skyriui. Susitiko su danų rašytojais ir žurnalistais.

Vasario 27 — kovo 2 d. Landsbergis viešėjo Lietuvių gimnazijoje Huetttenfelde. Vasario 27 d. turėjo savo prozos ir dramos rečitalį vyresniųjų klasių mokslėjams ir aplinkė lietuviams, kurių tarpe buvo svečių ir Heidelbergo, Stuttgarto ir kitų vietų. Gimnazijoje pravedė keletą pamokų apie dramą, novelę ir pogrindžio literatūrą Lietuvoje. Kovo 7 d. Muenchene „Haus der Begegnung“ patalpose Landsbergio kūrybos rečitalio klausėsi vietiniai lietuviai. Šiam jaukiam susitikimui vadovavo Alina Grininė.

Algirdas Landsbergis

Savo identiteto beieškant

Akultūrizacijos programą, federalinės valdžios remiamą, pavadintą „Bridging the Gap“, veda ir propaguoja dr. Alfreds Straumanis, Pietų Illinoiso universiteto, Baltų dramų departamento vedėjas.

Jaunimo centro mažojoje salėje, Chicagoje, kovo 15 d. šio projekto iniciatyva buvo suruošta kultūrinė popietė, kurioje buvo rodomas vienos valandos filmo, spalvotas, garsinis filmas, pavadintas „Ferdinand and Sybil“.

Dr. A. Straumanis savo įvade pabrėžė, kad po daugelio gyvenimo metų šiame Amerikos krašte jis jaučiasi visai akultūrizuotas bei įsisąmoninęs, kad savo individualiomis jėgomis Latvijos situacijos nepakeis, o sielosia kultūros propagavimu.

Šio filmo pristatymo proga buvo sukviešti, galima sakyti, tarptautiniai pašnekesiai: Janis Penikis, Hilja Pikat, Paul Gibson, Antanas Dundzila, Anatolijus Kairys, Jonas Kučėnas, Algis Norvilas.

Bendrose diskusijose pozityviai buvo įvertinti projekto iniciatoriai, tačiau pasisakyta negatyviai prieš patį filmo tekstą. Tautiniais latviškais rūbais apdėtas krautuvės lange manekenas — vaizduojantis simboliškai Latviją, kartu su kitomis simbolinėmis alegorijomis bei metaforomis, suprantomis tiek lietuviško jaunimo, tiek vidurinės kartos, tiek ir senimo, buvo analizuojamas negatyviai. Kilo įvairūs klausimai: kodėl taip nuobodžiai pristatoma tematika? Jei filmas atstovauja pabaltiečių akultūrizacijai, kodėl nepasitarta prieš filmo susukimą su kitais pabaltiečiais? Koks filmo tikslas? Kokioji vertybių skalė filmas naudingas? Dr. A. Straumanis, neatsakydamas į klausimus, paaiškino, kad filmas profesionaliai pagamintas ir yra susilaukęs gerų įvertinimų. Federalinė valdžia ir humanitarinė komisija šio projekto įgyvendinimui paskyrė per keturisdešimt tūkstančių dolerių.

Filmo pristatymo proga buvo išdalyta ir „Bridging the Gap“ monografija, suredaguota Baltų dramų vedėjo dr. A. Straumanio, Joje išvardinti kai kurie lietuvių leidiniai, kaip „Lituanos“ žurnalas, ir kai kurie lietuvių, įvairių sričių plunksnos žmonės: Gerutis, Gimbutienė, Balys, Kairys, Landsbergis, Šilbajoris ir Škema.

Nors šioje monografijoje ir labai detalai išnagrinėjama filmas, bei jo simbolika, tačiau tai nepakeičia fakto, kad kaip garsinė, vizualinė priemonė „Ferdinand and Sybil“ lieka priimtina tik kaip latviškas eksperimentas, o ne kaip baltų akultūrizacijos reprezentatyvinis filmas.

Dalia Kučėnienė

Raminta Lampsatytė - Kollers (Vokietija) — tema: „Lietuvių kompozitorių kūriniai styginiams instrumentams (su muzikiniiais pavyzdžiais)“.

Vincas Natkevičius (Vokietija) — tema: „Dr. Jono Griniaus literatūrinė kritika“.

Augustinas Rubikas (Vokietija) — tema: „Ar galėjo Dievas sukurti geresnį pasaulį (25 metai nuo Teilhard de Chardin mirties)“.

Simonas Šišmanas (Prancūzija) — tema: „Lietuvos karaimai istorinių šaltinių šviesoje“.

Vytautas Vardys (JAV) kalbės apie Lietuvos sukilimą 1941 metais.

2) Meninė dalis

— Koncertas, dainuos Laimutė Stepaitienė (JAV).

— Literatūros vakaras ir Tėvynės valandėlė. Savo kūrybos skaitys Vitalija Bogutaitė (JAV), Eduardas Cinzas (Belgija), Irena Joerg (Austrija), Eglė Juodvalkytė (Vokietija).

3) Parodos

— Prancūzijos lietuvių menininkų darbai. Organizatorė — Rima Puniskaitė.

— Lietuvos žemėlapių ir graviūrų iš Petro Klimo rinkinio.

— Nuotraukų paroda: 27-oji Europos Lietuvių studijų savaitė Austrijoje 1980 m. Organizatoriai — Kęstutis Ivinskis.

4) Pramogos

Vienas popietis bus skirtas išvykai aplankyti Paryžių.

5) Europos LB kraštų darbuotojų suvažiavimas

Šios žinios buvo AABS aplinkraštis, kuris siunčiamas 800 draugijos narių. AABS laukia, kad daugiau lietuvių mokslininkų ir studentų stotų į šią bendrą pabaltiečių mokslo draugiją. Draugijos dabartinis naujas adresas:

AABS Executive Director,
231 Miller Rd.,
Mahwah, N.J. 07430.

Nariams veltui siunčiamas ne tik aplinkraštis, bet ir Journal of Baltic Studies. Universitetų studentai ir profesorai prašomi patikrinti, ar jų bibliotekose yra minėtas žurnalas; jei ne, gal jie galėtų paraginti atsakingą bibliotekininką šį žurnalą užsisakyti.

Alfonso Dargis

Be namų